

JUBILEA – ЮБИЛЕИ – ANNIVERSARIES – JUBILÄEN

Padesát let výuky nizozemštiny na Masarykově univerzitě

(Tato jubilejní vzpomínka byla otištěna v SPFFBU, A 46. Protože však autorka nesouhlasila s redakčními zásahy do jejího textu, otiskujeme její příspěvek ještě jednou, tentokrát v autentické podobě.)

V zimě 1945–46 se v mezinárodním studentském sanatoriu Leysin ve Švýcarsku seznámili jedna holandská studentka z Groningen a jeden Čech z Brna. Ti se pak začátkem roku 1947 v Brně vzali; Holanďance Ericce Solařové-Montijn tehdy do ukončení studia němčiny (s francouzštinou) scházelo jen složení závěrečných zkoušek, proto se zapsala v Germánském semináři Filozofické fakulty MU jako externí studentka. Ředitel semináře prof. Beer v její přítomnosti uviděl příležitost k založení výuky moderní praktické nizozemštiny na MU.

Ministerský dekret s jmenováním lektorkou nizozemštiny jsem obdržela 27. 10. 1947 a koncem listopadu byla výuka zahájena. Zájem byl překvapivě veliký: přes 30 studentů. Byla to ještě živá poválečná atmosféra studijních stáží, brigád apod., žel jen do února 1948. Avšak vzdor náhlému konci těchto svobodných styků kurs nizozemštiny přežil a žije nepřetržitě už 50 let. Kolem roku 1960 byl sice spolu s jinými externími kursy administrativně zrušen, ale po vzájemné dohodě lektori tehdy pokračovali ve výuce bezplatně; po čase byla normální výuka nakonec obnovena. Nizozemština se studovala jako fakultativní druhý vedlejší obor, pouze s potvrzením docházky do indexu.

Od října 1950 do července 1955 byla nizozemština dočasně povýšena na hlavní mezi vedlejšími obory. Profesor Leopold Zatočil přednášel historickou gramatiku se středověkou nizozemštinou; přednášky o nizozemských dějinách, literatuře a kultuře, jakož i rozšířené lektorské kursy byly svěřeny mně. Od začátku do r. 1956 pracovalo se bez jinak běžně přístupného studijního materiálu (učebnice, slovník), což vyžadovalo improvizaci při vytváření textů a cvičení. Vyučovacím jazykem byla nejdříve angličtina, později němčina. Zkoušku z nizozemštiny jako druhého jazyka tehdy úspěšně složilo pět studentů: čtyři z Masarykovy univerzity a jedna studentka Univerzity Komenského v Bratislavě.

Na podzim roku 1955 se výuka vrátila do formy lektorských kursů, v nichž se užívalo česky psané učebnice paní Olgy Krijtové z Univerzity Karlovy. Kursy byly zaměřeny na praktický mluvený jazyk spíše než na jeho čistě teoretické, vědecké poznávání. To se pěstovalo už od roku 1922 v Praze. Do Prahy také dojížděl prof. Leopold Zatočil přednášet historickou gramatiku. Prof. Zatočil objevil a komentoval historický středněnizozemský rukopis a publikoval četné studie z oboru. Brněnských kursů se pak účastnili i externí zájemci, např. z tech-

nických oborů. Každý měl možnost získat diplom na základě dosti náročné tzv. státní zkoušky. Zkušební komisi tvořili profesori Filozofické fakulty a vyučující Státní jazykové školy. V době politického uvolnění kolem poloviny šedesátých let se v Brně ohlásila Neerlandica extra muros z holandského Haagu svým sborníkem a nabídkou letních kursů pro studenty v Nizozemsku či v Belgii. Těch se pak po třikrát účastnila i jedna brněnská studentka.

Po ukončení školního roku 1970–71 jsem po 24 letech výuky odešla do důchodu a výuku předala dr. Josefu Skopalovi, který nejen pokračoval ve vedení kursů, ale navíc navázal přímé pracovní styky s kolegy v Nizozemí a Belgii a založil a vybudoval knihovnu oboru. Dále se ujal práce na vytvoření prvního velkého slovníku česko-nizozemského. Protože jsem se na této práci nemohla spolupodílet sama, zprostředkovala jsem účast paní Ems Máčelové-van den Broecke. Ta se práce účastnila velmi intenzivně a tvořivě. Po deseti letech tvrdé práce v primitivních podmínkách byl roku 1983 rukopis dodán nakladatelství a po úmorných korekturách první vydání spatřilo světlo světa r. 1990.

Po onemocnění dr. Skopala v r. 1988 jej v kursech obětavě zastoupila paní Ems Máčelová, která je od té doby vede dodnes a i mimo fakultu pomáhá pokročilým studentům. Jako před ní prof. L. Zatočil a dr. Olga Krijtová je i paní Máčelová od r. 1988 členkou nizozemské Maatschappij voor Letterkunde, a to díky příznivému ohodnocení slovníku Máčelová-Skopal Institutem pro nizozemskou lexikologii Univerzity v Leidenu. S kroužkem žáků-spolupracovníků spolu s bývalou posluchačkou dr. Danou Spěvákovou vytvořily svěží učebnici o 245 stranách, doplněnou sadou kazet, které namluvila paní Máčelová. Pod jejím vedením jako studentská práce dále vznikl překlad dětské knížky Wiplala nizozemské spisovatelky Annie M. G. Schmidtové; její knižní vydání se připravuje. Ve spolupráci se svým synem Antonínem Máčem dále chystá druhé vydání nizozemského slovníku.

Studium nizozemštiny v Brně bylo r. 1997 povýšeno na tříleté bakalářské — pod vedením nederlandisty dr. Leopolda Decloedta, jehož asistentkou byla původně dr. Regina van Groningen a nyní tuto funkci zastává Mgr. Alexandra Andreasová.

V Olomouci je studium nederlandistiky pětileté magisterské, skýtající navíc možnost studia jihoafričtiny, díky iniciativě svého vedoucího dr. Wilkena Engelbrechta, který nadto neúnavně věnuje své síly koordinaci a spolupráci všech center nederlandistiky ve střední Evropě.

Pocituji velikou radost nad tím, že semínko z roku 1947 nese dnes tak krásné a slibné květy. Jsem ráda, že jsem se toho dožila a že jsem tomu mohla být nápomocna. Přeji všem nederlandistům, ať učitelům, nebo žákům v Brně, Olomouci, v Praze, ale i v Bratislavě a jinde v cizině mnoho zdaru.

(Říjen 1997)

Erika Solařová-Montijn